

ULF NORDLIND

Samfundet Kungl. Myntkabinetts Vänner - en kort tillbakablick och dess medaljutgivning

Samfundet grundades 1948 på initiativ av överstelöjtnanten Georg de Laval (1883-1970) som också blev dess förste ordförande. Han var en mycket välkänd numismatiker och blev medlem i Svenska Numismatiska Föreningen redan 1927 och legendarisk auktionsförrättare i denna från 1947. Han blev 1952 korresponderande ledamot av Kungl. Vitterhetsakademien. Georg de Laval avgick som ordförande 1968 och valdes till hedersledamot – hans insatser för Samfundet är omtalad.

Samfundets uppgift – förutom att allmänt stödja Kungl. Myntkabinetts verksamhet – var att genom medlemsavgifter inköpa föremål som var behövliga för institutionen när andra anslag inte räckte till eller medgavs och att dessa överlämnades som gåvor till KMK. Under åren har betydande gåvor överlämnats och redan 1951 kunde ett förvärv av skriftställaren John Bernströms stora samling av myntvågar och vikter överlämnas. Det tog Vännerna tre år att betala av detta inköp! Många gåvor har överlämnats genom åren och huvudinrikningen på dessa har varit till förmån för den klassiska antika delen av KMK:s samlingar. Några övriga exempel: till Vänföreningens 25-årsjubileum 1973 överlämnades en elektronstater, präglad ca 430-400 f. Kr. i Kyzikos i nuvarande Turkiet. Ett ansenitligt belopp om 25.000:- gavs till delinköp av arkitekten Fred Forbats antika myntsamling på 70-talet. Den förnämsta gåvan är ändå när Vännerna 1996 överlämnar en halv miljon kronor till KMK för bekostandet av den nya entréhallen vid Slottsbacken 6 i Stockholm, se SNT 1996 s. 168.

Samfundets höge beskyddare sedan 1952 var Gustav VI Adolf som genom åren också lämnade frikostiga bidrag till Vännerna för förvärv till KMK. Han besökte museet vid många tillfällen och invigde bland annat utställningen till 20-årsjubileet 1968 där många av Vänföreningens

överlämnade gåvor visades. Till hans 90-årsdag 1972 utställdes en monter med ett urval av hans gåvor till KMK och till 25-årsjubileet 1973 arrangerades en särskild utställning "Daler-krona-öre" som skulle invigts av Konungen men han avled några månader innan. Carl XVI Gustaf har varit Samfundets höge beskyddare sedan dess och han har också besökt KMK vid ett flertal tillfällen. Föredrag och mindre utställningar på KMK samt besök på olika kulturinstitutioner, ofta i samband med Samfundets årsmötet, har varit ett uppskattat inslag för medlemmarna. I samband med 25-årsjubileet 1973 slogs den första av Vännernas totalt 17 utgivna medaljer som här redovisas nedan. Den från 1973, som firar Samfundets 25-åriga verksamhet, tillverkades och försåldes genom AB Sporrong och kunde genom en framgångsrik marknadsföring under ledning av ordföranden och chefen för Svenska Handelsbanken Rune Höglund ge Samfundet ett stort ekonomiskt överskott. Projektet gav mersmak och 1975 beslutade styrelsen, nu under nytt ordförandeskap av generaldirektören vid Kammarkollegiet Edvard Reuterswärd att starta utgivningen av "Årets Medalj". Idén var att främja den svenska medaljkonstens utveckling, ge fler intressanta arbetsuppgifter till framstående svenska konstnärer och göra ett ekonomiskt överskott som kunde möjliggöra fler gåvor till KMK. Inom styrelsen utsågs en kommitté under ledning av direktören Erik Elinder – kanske mest känd för kontokortets introducering i vårt land – att utlysa en tävling med ett givet ämne och att inbjuda tre verksamma konstnärer och att dessa mot ett arvode av 6.000:- vardera skulle överlämna ett förslag till medalj. En rådgivande nämnd skulle sedan granska de inkomna förslagen och besluta vilken konstnär som skulle få uppdraget. Den första medaljen i serien "Årets

Medalj" blev över Sveriges Radios 50-årsjubileum 1975 och vinnande förslag var utformat av medaljkonstnären Rune Karlzon. De övriga inbjudna konstnärerna var Berndt Helleberg och Lennart Källström och den rådgivande nämnden bestod av Samfundets ordförande, skulptören Bror Marklund, vice radiochefen Jan-Otto Modig och Erik Elinder samt civilekonom Göran Anderson, delägare i Svenska Medaljgillet i Eskilstuna, som genomförde projektet. De tävlade gipsförlagsmodellerna ställdes ut på KMK och i Radiohuset. Vid en festlig lunch i Radiohuset 8 januari 1975 kunde det vinnande förslaget av Rune Karlzon i präglad form överlämnas till radiochefen Otto Nordenskiöld, Jan-Otto Modig och till den legendariske radiopionären Sven Jerring. Samlarnas intresse för den första medaljen i serien var långt över förväntan och fyllde sin uppgift väl att popularisera konstnärligt högtstående medaljer både till gamla som nya samlare och för en ny publik. För 1976 blev ämnet USA:s 200-årsjubileum och de svensk-amerikanska relationernas betydelse. Till denna tävling inbjöds skulptörerna Peter Linde och Bo Thorén samt ädelsmeden Sigurd Persson. I nämnden satt bland annat vår tidigare ambassadören i Washington Tore Tallroth. Lindes förslag vann och detta uppvisades för Konungen vid en uppvakning på Slottet. Den präglade medaljen förelåg i god tid inför hans USA-resa i april samma år. 1977 firade Uppsala universitet sitt 500-årsjubileum och till denna tävling inbjöds skulptören Bengt-Inge Lundkvist samt konstnärerna Per-Olof Ultvedt och Staffan Östlund. I tävlingsjuryn ingick bland annat rektor magnificus Torgny Segerstedt. Lundkvists förslag vann och den färdigpräglade medaljen kunde överlämnas av universitetet vid jubileet till officiella gäster och jubileumskommitténs medlemmar. 1978 var det 200 år sedan Carl von Linnés död och till denna medaljtävlan inbjöds skulptörerna Olle Adrin, Asmund Arle och Thomas Qvarsebo. I juryn ingick bl a Linnésällskapets tidigare ordförande, läkaren Birger Strandell. Vid Samfundets årsmöte som ägde rum i Uppsala kunde det vinnande förslaget av Adrin visas upp i sin präglade version ute på Linnés Hammarby. Till Linnéjubileet utgav också Vännerna en mycket trevlig skrift, "Linnaeus in Medal Art", författad av professor Allan Ellenius och med beskrivningskatalog över alla då kända Linnémedaljer av sedermera chefen för KMK och statsheraldikern Henrik Klackenberg. Detta blev ett mycket uppskattat inslag i Vännernas verksamhet. 1979 var det

dags att uppmärksamma 200-årsjubileet av den store kemisten Jöns Jacob Berzelius födelse och skulptörerna K G Bejemark, Ulf Lorensson och Allan Runefelt inbjöds att lämna tävlingsförslag. I juryn ingick bl a skulptören Edvin Öhrström och Kungl. Vetenskapsakademiens ständige sekreterare, professor Carl Gustaf Bernhard. De tre tävlades originalmodeller ställdes ut i bankhallen i Stockholms Sparbanks huvudkontor. Juryn valde som vinnande förslag K G Bejemarks arbete. 1980 års "Årets Medalj" kom att bli den sista i serien, mycket på grund av minskat intresse från samlarna och svalnat intresse från allmänheten. Ämnet var Vegas återkomst till Stockholm efter Nordostpassagen år 1880 – hundraårsjubileet. Skulptris Elsie Dahlbergs förslag vann och i juryn satt bl a överbibliotekarien vid Kungl. Vetenskapsakademien Wilhelm Odelberg och skulptören Edvin Öhrström.

1982 fick Vännerna en propå från platschefen vid Myntverket i Eskilstuna, Sven Erik Nilsson, om det fanns intresse att inleda ett samarbete för att ge ut medaljer. Styrelsen nu under ny ordförande, regeringsrådet Erik Reuterswärd själv aktiv medaljsamlare, tyckte förslaget var bra och utan att ta ekonomiska risker kunde Samfundet dels göra en garanterad vinst, dels stödja medaljkonsten som man gjort tidigare. I korthet gick projektet ut på att styrelsen presenterade historiskt motiverade anledningar att uppmärksamma händelser av betydelse och att ordna med konstnär och till-sammans med denne framställa en modell som Myntverket kunde använda till utförandet. Första medaljen i denna serie blev att uppmärksamma 350-årsminnet av Gustav II Adolfs död 1982 och detta kunde lyckosamt göras i traditionell stil i samarbete med medaljkonstens nestor Léo Holmgren. Formatet minskade från 70 mm till 45 mm och upplagornas maxantal drogs ned kraftigt och är i förteckningen nedan angivna till sin maxupplaga. Det bör påpekas att få utgivningar kom upp till detta maxantal. Redan två år senare (1984) gjordes en ny medalj med samme konstnär till minne av Gustav III:s förvärv 1784 av ön S:t Barthélemy i Västindien. Denna gång skedde utgivningen tillsammans med S:t Barthélemy-Sällskapet och hela upplagan såldes slut, vilket var en stor framgång för de båda Sällskapen. 1988 var det dags igen och nu i konstnärligt samarbete med Ernst Nordin, som utförde alla följande i Vännernas serie; detta år uppmärksammande man Delaware-jubileet 1638-1988. Samma år utgavs också en minnesmedalj över militären och myntheadlaren Nils F. Boberg. Året efter var det

300-årsminnet av Kristinas död 1689-1989 och 1990 var det 250-årsminnet av Bellmans födelse som firades. Heliga Birgittas helgonförklaring 1391-1991 med dess 600-årsjubileum kom därefter och 1992 var det 200-årsminnet av Gustav III:s död som man gav ut medalj över. 1994 var det anledning att åter slå en medalj över Gustav II Adolf till 400-årsminnet av hans födelse 1494-1994. 1996 utkom den sista medaljen i detta lyckade samarbete med Myntverket då 500-årsminnet av Gustav Vasas födelse 1496-1996 uppmärksammades.

Samfundet har sedan 1973 fram till 1996 utgivit inte mindre än 17 medaljer och har på detta sätt aktivt stött den svenska medaljkonsten och främjat intresset för denna vackra och spännande konstform. Har vi tur kanske utgivningen kan återuppstå i andra forum men genom Samfundet Kungl. Myntkabinetts Vänner är det nog inte möjligt, eftersom Vänföringen lade ner sin verksamhet 2015. Nedan följer en kronologisk förteckning över det som utgivits.

Samfundet Kungl. Myntkabinetts Vänner 25-årsjubileum 1948-1973

1

Åtsidan: Överst kunglig krona – densamma som i Samfundets emblem – därunder tre halsbilder, vänster sida: till vänster Gustav Vasa, iförd harnesk, till höger Gustav III, nedtill Oscar II. Omskrift: · SAMFUNDEN · KUNGL · MYNTKABINETTETS · VÄNNER · 1948 | 1973; under den sistnämndes halsavskärning konstnärrsignaturen LH i ligatur.

Frånsidan: Kunglig krona på stora krönta riksvapnet med två bakåtblickande krönta lejon som sköldhållare. Inskrift: 1534 | 1776 under riksvapnet 1873 och SPECIERIKSDALER.

Randskrift: 75 / 100-DELAR FINSILFVER.

Utförd av Léo Holmgren 1973.

Präglad i 39 mm av AB Sporrong i Norrtälje i guld 500 ex; silver 2.500 ex.

AB Sporrong i Norrtälje svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: MK 1973 nr 7 s. 18. NNUM 1973 s. 254-256. Sk N 1973 nr 7 s. 17 och nr 8 s. 2.

Sveriges Radio 50 år 1975

2

Åtsidan: Radions utveckling från starten med symboler för den moderna radions verksamhet inom ett mittfält som för tankarna till radiohusets arkitektur. Den kraftfulla handen med mikrofon symbolisar viljan att vara med i nuet utanför studion. En detalj klockan nio är porträttet av Sven Jerring, för många känd som "farbror Sven". Ovanför honom SR / 1925 / 1975. Klockan ett, konstnärssignaturen R · K-Zon.

Frånsidan: En radiosändare och radiovågor i ett mjukt böljande eterlandskap och utvecklingen från kristallmottagaren till transistorradion. Inskrift: RADIOTJÄNST och nedtill SVERIGES / RADIO.

Utförd av Rune Karlzon 1975.

Präglad i 70 mm av Kultatelliosuus Oy i Åbo i silver 2.000 ex; brons 3.000 ex.

Svenska Medaljgillet i Eskilstuna svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: FIDEM 1977 nr 1177. MK 1975 nr 7 s. 19 och nr 8 s. 12. NNUM 1975 s. 205-206. Sk N 1975 nr 6 s. 23, 31 och nr 7 s. 27.

USA:s 200-årsjubileum 1776-1976

3

Åtsidan: Närmast som ett sigillavtryck, till vänster porträtt av George Washington, USA:s förste president och Gustav III och under dessa konstnärens namn LINDE. Till höger Carl XVI Gustaf och president Gerald Ford. Nedtill 1776 och upp till 1976.

Frånsidan: Moder Svea med lejonet och Frihetsgudinna med sin fackla i samtal under lediga former. Nedtill konstnärens namn LINDE.

Utförd av Peter Linde 1976.

Präglad i 70 mm av Kultatelliosuu Oy i Åbo i silver 2.000 ex; brons 3.000 ex.

Svenska Medaljgillet i Eskilstuna svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

H.M. Konungen överlämnade ett exemplar av medaljen i silver till president Ford vid sitt USA-besök i april 1976 och var med detta besök den förste svenska kungen att besöka USA. Det kan nämnas att Sverige var det första land i Europa som diplomatiskt erkände Amerikas Förenta Stater 1776 och detta var en också ett av skälen till att ge ut denna minnesmedalj över våra två ländernas 200-åriga vänskapliga förbindelser.

Ref: MK 1976 nr 4 s. 28-29. NNUM 1976 s. 91. Sk N 1976 nr 3 s. 18-19 och nr 5 s. 39.

Uppsala universitet 500 år 1477-1977

4

Åtsidan: De sju stora kratrarna markerar fakulteterna, symboliserade av doktorshattarnas spännen. De fjorton nationerna markeras med de mindre kratrarna. Elden till vänster anknyter till den eviga lågan i universitetets verksamhet och dessutom till Valborgsfirandet. Strålarna som utgår från fakultetskratrarna vill visa på den samverkan och gemenskap som råder utöver fakultetsgränserna. Omskrift: UPPSALA UNIVERSITET 500 / ÅR och nedtill devisen RÄTT ATT TÄNKA FRITT. Till vänster konstnärens namn med nedsänkta bokstäver BENGT INGE LUNDKVIST.

Frånsidan: Domkyrkans spegelbild i Fyrisån; på var sida årtalen 1477 | 1977 och nedtill en manskära. Frånsidan erinrar om universitetets initiativtagare - kyrkan.

Utförd av Bengt Inge Lundkvist 1977.

Präglad i 70 mm av Kultatelliosuus Oy i Åbo i silver 2.000 ex; brons 3.000 ex.

Svenska Medaljgillet i Eskilstuna svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: MK 1977 nr 1 s. 1, 19.

Carl von Linné 1707-1778
200-årsmrinnet av Linnés död 1978

5

Åtsidan: En skiva sågad ur ett träd med 200 årsringar med profilbild till höger av Carl von Linné, varöver inskriften: LINNÉ / 1707 / 1778 / 1978. Nedtill konstnärssignaturen O A.

Frånsidan: Motiv från naturens tre riken – överst djurriket med människor och ägg, därunder en blodslinje. I mitten växtriket med årsringar, pollen, sadesax och blomma, därunder en klorofylllinje. Nedtill stenriket med kristaller, stenar och fossil.

Utförd av Olle Adrin 1978.

Präglad i 70 mm av Kultatelliosuus Oy i Åbo i silver 2.000 ex; brons 3.000 ex. Av bronsupplagen finns ett antal förgyllda exemplar med emalj inlagd i linjerna på frånsidan; röd för blodslinjen och grön för klorofylllinjen.

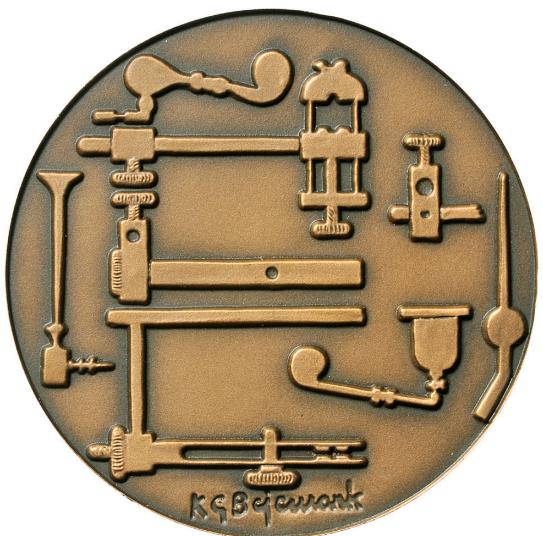
Svenska Medaljgillet i Eskilstuna svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: FIDEM 1979 nr 1251. Medicina in nummis s. 59 nr 193. MK 1978 s. 239. Sk N 1978 nr 7 s. 29. Wiséhn s. 101 nr 181.

Jöns Jacob Berzelius 1779-1848
200-årsminnet av kemistens födelse 1979

6

Åtsidan: Berzelius kraftfulla porträtt nästan en face med sitt yviga hår. Omskrift: JÖNS JACOB BERZELIUS 1779-1979.

Frånsidan: Arrangemang av Berzelius instrument och verktyg. Nedtill konstnärens nedsänkta namnteckning K G BEJEMARK.

Utförd av K G Bejemark 1979.

Präglad i 70 mm av Kultatelliosus Oy i Åbo i silver 2.000 ex; brons 3.000 ex.

Svenska Medaljgillet i Eskilstuna svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: MK 1979 s. 150, 208. Sk N 1979 nr 8 s. 4.

Vegaexpeditionens 100-årsminne 1880-1980

7

Åtsidan: Till vänster expeditionens befälhavare Louis Palander (1842-1920) och till höger dess ledare Adolf Erik Nordenskiöld (1832-1901) i färd med att ta ut kursen på sjökortet. Upptill inskrift: VEGA / 1880 / 1980 och i bakgrunden våglinjer.

Frånsidan: Fiskande kvinna "en tjuktjerkvinna" med den infrusna barken Vega till vänster och expeditionens observationspost till höger. Inskrift: NORDOSTPASSAGEN. Nedtill till höger konstnärens namn med nedsänkta bokstäver E. DAHLBERG.

Utförd av Elsie Dahlberg 1980.

Präglad i 70 mm av Kultatelliosus Oy i Åbo i silver 75 ex; brons 3.000 ex.

Svenska Medaljgillet i Eskilstuna svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: FIDEM 1985 s. 81 nr 675. MK 1981 s. 15. Sk N 1980 nr 10 s. 13.

Gustav II Adolf 1594-1632
350-årsmrinnet av konungens död 1982

8

Åtsidan: Konungens bröstbild en face i rock med spetsprydd krage. Konstnären har utgått från ett porträtt av okänd konstnär från 1631 som givits till general Alexander Leslie från Skottland för hans insatser under belägringen av Stralsund. Omskrift: · GUSTAVUS · II · ADOLPHUS · SVECORUM · REX · Till vänster NAT · / MDXCIV (född 1594) och till höger OB · / MDCXXXII (död 1632). På vänstra armavskärningen den nedsänkta konstnärrssignaturen LH i ligatur.

Frånsidan: Konungen knäböjer vid ankomsten till Tyskland midsommardagen 1630, i bakgrunden Stralsund. Omskrift: CUM · DEO · ET · VICTRICIBUS · ARMIS (Med Gud och de segerrika vapnen). / A · SOCIETATE · AMICORUM · REGII · NUMOPHYLACII · HOLMIENSIS · MCMLXXXII (Av Samfundet Kungliga Myntkabinettets Vänner, Stockholm 1982). Till vänster i avskärningen den nedsänkta konstnärrssignaturen LH i ligatur.

Utförd av Léo Holmgren 1982.

Präglad i 45 mm av Myntverket i Eskilstuna i guld (23 k) 10 ex; silver 600 ex; brons 600 ex.

Myntverket svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: FIDEM 1985 s. 82 nr 686. MK 1982 s. 164, 179. NNUM 1982 s. 105, 116-117.

Konungen landsteg på tysk jord 1630 ute på Use-dom utanför den bukt som leder in till Stralsund och som inte kan ses från landstigningsplatsen. Svenska flottan hämtade sommaren 1633 den stupade kungens kvarlevor nära samma landstigningsplats på redden utanför Wolgast. Till medaljens frånsida har konstnären utgått från ett samtida kopparstick.

Gustav III 1746-1792
200-årsmrinnet av Sveriges förvärv av ön S:t Barthélemy 1784-1984

Åtsidan: Konungens profilbild fritt efter Sergels medaljonger och Ljungbergers medaljer. Omskrift: GUSTAVUS · III · D · G · REX · SVECIAE. Under halsavskärningen konstnärssignaturen LH i ligatur under denna M D CCLXXXIV (1784).

Frånsidan: Karta över ön S:t Barthélemy med en bevingad genius i färd med att plantera den svenska flaggan. Omskrift: INSULA · S · BARTH OLOMAEI · ACQUISITA · MDCCLXXXIV (Ön S:t Barthélemy är förvärvad 1784). / SOC · AMIC ORUM · REGII · NUMOPHYLACII · HOLMIENS IS- & SOC · INSULAE · S · BARTHOLOMAEI · EDD / ANNO · IUBILAEI / MCMLXXXIV / CELEBRATO (Jubileet är firat 1984 av Samfundet Kungliga Myntkabinettets Vänner och S:t Barthélemy-Sällskapet).

Utförd av Léo Holmgren 1984.

Präglad i 45 mm av Myntverket i Eskilstuna i guld (18 k) 20 ex; silver 600 ex; brons 600 ex.

Myntverket svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: FIDEM 1985 s. 82 nr 693. MK 1984 s. 178, 188. NNUM 1984 s. 145, 152.

Idén till medaljen väcktes av ledamoten i Samfundets styrelse Frank Olrog, vår främste expert på kontramarkeade mynt för S:t Barthélemy. Förslaget blev att utge den medalj som var planerad att ingå i Gustav III:s medaljhistoria under redaktionskap av Gudmund Jöran Adlerbeth men på grund av försvagad ekonomi aldrig blev utgiven men återfinns i det tryckta medaljarbetet från 1858 på plansch 76 och det är den som konstnären Léo Holmgren fritt har utgått ifrån. Här gjorde verkligen Samfundet och S:t Barthélemy-Sällskapet en kulturgärning att lite försenat 200 år senare utge den planerade medaljen! I samband med firandet av 200-årsjubileet gjordes en gemensam utställning i medaljsalen på KMK med vackra akvareller och målningar inlåna bl a från Sjöhistoriska Museet. Frank Olrog var även styrelseledamot i S:t Barthélemy-Sällskapet och det kunde konstateras att projektet med både gemensam utställning och utgivande av medaljen var en stor framgång inte bara ekonomiskt utan allmänt för de två Samfunden.

Delaware-jubileet 1638-1988

10

Åtsidan: Närmast symbolisk form av ett svenskt äkta par vänt mot ett indianskt, de ursprungliga invånarna; mellan dem vågor från Delawareflodens mynning och en indiankanot. Inskrift: DELAWARE / 1638 · 1988 /. Nederst konstnärssignaturen EN.

Frånsida: Seglande skepp under fulla segel mot en moln- och stjärnprydd himmel.

Utförd av Ernst Nordin 1988.

Präglad i 45 mm av Myntverket i Eskilstuna i guld (18 k) 25 ex; silver 600 ex; brons 600 ex.

Myntverket svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: FIDEM 1990 s. 183 nr 1077. SNT 1987 s. 313, 331. Utställningskatalog (2003) KMK nr 38 s. 29.

Nils F. Boberg 1881-1939
Utgiven av Samfundet 1988

11

Åtsidan: Bröstbild profil vänster i militär dräkt, kaptens grad med dekorationer. Omskrift: NILS F. BOBERG / 1881 / 1939 / Konstnärssignatur EN.

Frånsidan: $\frac{1}{2}$ öre klipping 1624. Sveriges första kopparmynt präglat i Säter. Omskrift: SAMFUNDET KUNGL. MYNTKABINETTETS VÄNNER. På fältet FÖR / GAGNERIK GÄRNING / I NUMISMATIKENS TJÄNST. Under klipningen ALICE OSTERGREN / DON. MCMLXXXVIII (Skänkte 1988).

Utförd av Ernst Nordin 1988.

Präglad i 56 mm av Myntverket i Eskilstuna i silver 20 exemplar för utdelning; brons 200 ex.

Samfundet svarade själva för försäljningen och distributionen av bronsexemplaren.

Ref: FIDEM 1990 s. 183 nr 1079. NNUM 1988 s. 154-155. SNT 1988 s. 134. Utställningskatalog (2003) KMK nr 38 s. 29.

Fru Alice Ostergren från Southbury i Connecticut, USA, född Boberg, överlämnade en donation 1986 till minne av sin far officeren och mynthandlaren Nils F. Boberg. KMKV fick i uppdrag att utforma en medalj och anta stadgar för hur denna ska utdelas. Tillkomsten av donationen och minnen av framför allt mynthandlare Nils F. Boberg har på ett mycket trevligt vis behandlats av Ernst Natherst-Böös i SNT 1986 s. 192.

Valet av kopparklippingen på medaljens framsida syftar på att Boberg under sin verksamhet som mynthandlare fick uppdraget att på auktion 1927 sälja Sveriges då främsta kopparmyntsamling som tillhörde apotekare Gustaf Cavalli (1849-1926) i Skövde. Påpekas bör att auktionskatalogerna över Cavallis omfattande myntsamling författades av mynthandlare T.G. Appelgren.

Drottning Christina 1626-1689
300-årsminnet av drottningens död 1989

12

Åtsidan: Drottningens porträtt i halv en face efter konstnären David Becks berömda målning från 1650. Omskrift: CHRISTINA REGINA. Till vänster 1626 / 1689 och nedtill konstnärssignaturen EN och under denna EFTER BECK.

Frånsidan: Porta del Popolo i Rom, där påven Alexander VII tog emot i december 1655. I bakgrunden bland moln del av slottet Tre Kronor i Stockholm.

Utförd av Ernst Nordin 1989.

Präglad i 45 mm av Myntverket i Eskilstuna i guld (18 k) 30 ex; silver 700 ex; brons 500 ex.

Myntverket svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: FIDEM 1990 s. 183 nr 1078. SNT 1989 s. 98. Utställningskatalog (2003) KMK nr 38 s. 31.

**Carl Michael Bellman 1740-1795
250-årsminnet av skaldens födelse 1990**

13

Åtsidan: Bellman i helfigur spelande på luta.
Omskrift: CARL MICHAEL BELLMAN. Till höger under bänken på två rader 1740 / 1795. Till vänster konstnärssignaturen EN.

Frånsidan: Stämningsbild, sommarnatt med månsken. En kvinna sitter försjunken och lyssnar. Konstnären har enligt uppgift särskilt tänkt på Fredmans sång nr 82, Afton-Qväde, dedicerad till Fru Assessorskan Weltzin.

Utförd av Ernst Nordin 1990.

Präglad i 45 mm av Myntverket i Eskilstuna i guld (18 k) 50 ex; silver 700 ex; brons 350 ex.

Myntverket svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: FIDEM 1992 s. 257 nr 19. Jonshult s. 60 nr 22. SNT 1990 s. 247. Utställningskatalog (2003) KMK nr 38 s. 31.

**S:t Birgitta 1303-1373
600-årsjubileet av Birgittas helgonförklaring 1391-1991**

14

Åtsidan: Helgonets bröstbild sedd en face iförd änkedok. Förebild är Birgitta i altarskåpet från Salems kyrka i Södermanland. Omskrift: BIRGITTA med gotiska versaler, till höger 1303 / 1373. Till vänster HELGON / 1391. Nedtill konstnärssignaturen EN.

Frånsidan: Kapitelsalen i Vadstena nunnekloster. En syster iförd Birgittinerordens dräkt med huvudprydnad, tre band formade som en krona med fem röda cirklar, symboliserande Kristi fem sår. Hon håller en bok med Birgittas uppenbarelser.

Utförd av Ernst Nordin 1991.

Präglad i 45 mm av Myntverket i Eskilstuna i guld (18 k) 40 ex; silver 650 ex; brons 350 ex.

Myntverket svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: FIDEM 1992 s. 257 nr 21. SNT 1991 s. 191. Utställningskatalog (2003) KMK nr 38 s. 32.

Vid en ceremoni i Birgittaklostret i Rom 6 oktober 1991 överlämnade H.M. Konungen nr 1 i guld av medaljen till påven Johannes Paulus II. Gåvan bekostades av AB Tumba Bruk, se SNT 1991 s. 193, 214.

Gustav III 1746-1792
200-årsminnet av Gustav III:s död 1992

15

Åtsidan: Kapten Anckarström i begrepp att avlossa ett skott mot konungen på operamaskeraden. Konungens krönta monogram till höger och till vänster datum för händelsen 16 MARS / 1792 samt längst ned konstnärssignaturen EN.

Frånsidan: Gustav III:s dödsmask med dagen för dödsdatum på var sida 29 MARS | 1792.

Utförd av Ernst Nordin 1992.

Präglad i 45 mm av Myntverket i Eskilstuna i guld (18 k) 40 ex; silver 650 ex; brons 350 ex.

Myntverket svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: FIDEM 1992 s. 257 nr 23. SNT 1992 s. 140.
Utställningskatalog (2003) KMK nr 38 s. 33.

**Gustav II Adolf 1594-1632
400-årsminnet av Gustav II Adolfs födelse 1994**

16

Åtsidan: Konungens bröstbild i profil efter en byst av medaljkonstnären Hans von der Pütt, Nürnberg. Omskrift: GUSTAV II ADOLF. Porträttet omgivet av 1594 | 1632 och därunder konstnärssignaturen EN.

Frånsidan: Stora riksvapnet i sköld med vasavapnet som hjärtsköld. Omskrift: TILL 400-ÅRSMINNET AV GUSTAV II ADOLFS FÖDELSE DEN 9 DECEMBER 1594.

Utförd av Ernst Nordin 1994.

Präglad i 45 mm av Myntverket i Eskilstuna i guld (18 k) 20 ex; silver 650 ex; brons 350 ex.

Myntverket svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: FIDEM 1996 s. 215 nr 15. Hildebrand 1874 s. 160 nr 114. Strömbom 1932 s. 81 nr 181. Utställningskatalog (2003) KMK nr 38 s. 34.

Gustav Vasa 1496-1560
500-årsminnet av Gustav Vasas födelse 1996

17

Åtsidan: Konungens bröstbild närmast en face, iförd barett och broderad tunika. Konstnären har utgått ifrån en målning från 1542 tillskriven Jacob Binck. Omskrift: Till höger GUSTAV VASA och till vänster 1496 / 1560 därunder konstnärssignaturen EN.

Frånsidan: Öppen kunglig krona därunder inskrift: SÅ ATT UPPÅ DENNA TID / MÅ BÅDE MÄNNISKORNA OCH / EDER BOSKAP OM MORGONEN / TIDELIGEN MED GOD FRID UPPSTÅ / OCH VAR OCH EN GLAD TILL / SITT ARBETE OCH NÄRING, EDRA / DRÄNGAR OCH PIGOR GÅ UTAN / SORG FREDLIGEN / UT I MARKEN UPPÅ DERAS ARBETE. / SAMMALUNDA KOMMA DE ALLA / OM AFTONEN GLADELIGEN OCH / UTI FRID HEM IGEN, ALLA BERG, / ÅKRAR OCH ÄNGAR STÅ NU ÖVER- / ALLT LUSTIGA OCH VÄL / TILLFLIDDE.

VAKTEN I EDRA HUS, / ÅKRAR, ÄNG, HUSTRUR BARN. / FÄ OCH BOSKAP / OCH SÄTTEN OSS INTET MÅL / ELLER DEL I VÅRT REGEMENTE / ELLER RELIGIONEN. Därunder kungens namnteckning (Gustaff) och till höger familjevapnet, en vase. Under denna på latin förkortningen m p = manu propria (med egen hand). Till vänster en medeltida kyrkklocka "lillklockan" från Normlösa kyrka i Östergötland. Citaten är från kungens egen hand från 1540 och klockan påminner oss om såväl den extra klockskatten som det uppror denna förorsakade.

Utförd av Ernst Nordin 1996.

Präglad i 45 mm av Myntverket i Eskilstuna i guld (18 k) 20 ex; silver 600 ex; brons 400 ex.

Myntverket svarade för försäljningen och distributionen av medaljen.

Ref: Mynttidningen 1996 nr 2/3 s. 60. SNT 1996 s. 116.
 Utställningskatalog (2003) KMK nr 38 s. 36.

Referenser

FIDEM = Fédération Internationale de la Médaille d'Art.

Hildebrand = Hildebrand, B.E.: Sveriges och svenska konungahusets minnespenningar... Stockholm 1874-1875.

Jonshult = Jonshult, Bengt Gustaf.: Bellman-medaljer, medaljonger och märken. Stockholm 2016.

KMK = Kungl. Myntkabinettet.

Medicina in nummis = Svenska Läkaresällskapets medaljsamling med medicinska motiv av Lars O. Lagerqvist och Ulf Nordlind. Stockholm 2007.

MK = Myntkontakt 1972-1985.

Mynttidningen = Mynttidningen utgiven i Göteborg 1994-1997.

NNUM = Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad, 1936-.

Sk N = Skandinavisk Numismatik, 1972-1985.

SNT = Svensk Numismatisk Tidskrift, 1986-.

Strömbom = Strömbom, Sixten.: Iconographia Gustavi Adolphi. Stockholm 1932.

Wiséhn = Wiséhn, Eva.: Images of Linnaeus – medals, coins and banknotes. Stockholm 2011.

English summary

The Society of the Friends of the Royal Coin Cabinet, Stockholm, was founded in 1948. Its main purpose was to use membership fees and donations to buy and present numismatic objects to the Royal Coin Cabinet and in general to support this institution. Many valuable objects have during the years enriched the collections, particularly the classical section, that is Greek and Roman coins. The foremost donation was made when the Society in 1996 financed the entrance hall to the museum at Slottsbacken 6, Stockholm, the new premises inaugurated by H.M. the King in 1997.

Another way of raising funds was to issue and sell medals, thus also supporting Swedish medal art. During the past decades (1973-1996) the Society has issued 17 medals, described and illustrated above in chronological order.

The Society of the Friends of the Royal Coin Cabinet was closed down in 2015.